בסוד שיח

שאול שיר

הנשיא ל'בני־עקיבא': "רק חמשיכו ככה"

צוות הוֹוי של תנועת "בני־עקיבא", נתקבל בראשית השבוע על־ידי נשיא המדינה, מר עזר ויצמן. חברי בנ"ע ביקשו להעניק לנשיא שי פרי יצירתם: קלסת מוסיקה יהודית־ציונית. אחרי כמה משפטי ניסוח ומתן השי לנשיא, ניצלו האורחים את הזמנתו, כדי לשאול את הנשיא כדמות כלל ישראלית: "מה אתה מצפה מ'בני־עקיבא', מה הם היעדים, שעליו ליטול על עצמו בתקופה זו?" תשובתו של הנשיא היתה חשובה לארחים, חניכי בנ"ע. שכן, השבת "שבת הארגון", היא מו־עד נוח להעביר מסרים חינוכיים ואחרים לציבור הגדול של חניכי בנ"ע.

אודהי הנשיא ציפו לתשובתו ופחות או יותר שיערו מה הוא יכול להציע ולהמליץ. אלא שהנ־שיא הפתיע את נציגי בנ"ע ובהתרגשות רבה, שניכרה היטב על פניו, אמר להם בערך כך:

"אני אספר לכם מה זה 'בני־עקיבא'. הלכתי לבקר בבית חולים "הדסה" עין־כרם את בני דיל (תלמיד ישיבת "עטרת כהנים" שנפצע קשה בפי־גוע חבלני בעיר העתיקה לפני כשבועיים. בני דיל הוא מדריך פעיל של שבט "נריה" סניף חולדו. במקביל ללימודיו בישיבה.) איך שנכנסתי לחדרי הוא אסף את כל כוחותיו וקם לכבודי. הפצרתי בו לשכב על מיטתו והוא בשלו: "אני תוכנית שלכ־בוד הנשיא עומדים ומחובתי לקיים זאת". (דיל ספג שלושה כדורים: ברגל, בחזה ובלסת. לסתו רוסקה כליל וגם רגלו וחזהו טעונים עדיין טיפול מרוסך. עמייתו לכבוד הנשיא הרים כרזה מצו־למאמץ רב) משסך לשכב במיטתו, התפתחה שי־חה בינו לביני ובמהלכה ביקש ממני רשות, אם הוא יכול לבקש משהו. השבתי בחיוב והבעתי תקווה שאוכל למלא את הבקשה. ומה הוא ביקש ממני? (ובאן לדברי הנוכחים החלו עיני הנשיא לדמוע) "ביקש שאבקר את הפיגועים הבאים".

וסיירת (נקב בשמה) ואני מבקש ממך להתערב, שבעוד שנה וחצי יכירו בהלצה הנוכחית ושהיה בתוקף ויקבלו אותי לאחד משני החיילות".

הנשיא: "יהו בנ"ע, תמשיכו לחנך דור כזה ורק תמשיכו ככה".

מזכ"ל בנ"ע יונה גודמן כקודמיו בתפקיד, מציב שיאים חדשים לחניכי בנ"ע והם עוברים או־תם בהצלחה.

376 סניפים לבנ"ע ובימים אלה ממש נפתחו שלושה סניפים חדשים: בכורזים שבגליל, בצור־יגאל (בהקמה) ובבירה שבגליל. בהקמת הסניף בבירה רואה גודמן סניף מעגל עם ציון 50 שנה להקמת מדינת ישראל.

נלנל חוזר בעולם (ופומנציאל אדיר לסרט)

בספרו המעניין "אמת מארץ תצמח", מגולל הרב הים שבתי בספיריו "נלנל חוזר בעולם", את המעשה בראשי־בנתם בן ה־9 שפורסה, שכינו אותו בפיו, בקם בפורם. אותו מקם פרש מעולמו יהו־תי, הגיע מהלב לפריו והפך להיות יד ימינו של ה'פילוסוף'. 'רבק בו ולבד מדריכי'. מקם אירגן את הפגנות הסטודנטים הנגדיות והאלימות בפ־ריז וחברו של מקם, דני. הלך בראשן. לימים הצט־רף מקם לחבורה שנבעה לטייל ביישראל וביירושלים ואווירת ירושלים והכותל רשעבדו התזדהנו לשוריו.

כשכתבתי בטור זה על המסבר בישיבת "מרכז הרב", פיתחתי בספור על האדמו"ר מסלונים, שאמר פעם בישיבה, שהתקיימה ב"יער הישיבות", כי "דני האדום" יבוא מאירופה לישראל וביישראל הוא יייבנה גם עולם הישיבות שלנו".

משנזרקה הנבואה מפיו, הפכוה תפילותיו לסו־בה. וכה סיפר לי הרב סבתו, שספרו זכה לתפוצה ולביקורות נלהבות גם מעבר לים:

"אותו רבי המחזר בסיפור, כמי שהלך בראש ההפגנות, אינו אלא אותו "רבי האדום". ואילו חב־רו מקם, שהיה יד ימינו של הפילוסוף, הלא הוא ז'אן פול סארטר, שא"א לא אחר מאשר בני לוי, שכ־עקות הפגישה עם הכותל חזר בתשובה".

הרב סבתו לא פגש מעולם את בני לוי והסיפור בספרו מבוסס על מה שהילך במשפחתו במשך שנים על בני לוי ומשפחתו. בעקבות דבריו אלו של הרב סבתו ובאוזניותו, איתרתי את בני לוי, הסטודנט המתפכן בפריז, שהיה אישת המסטרה המקומית. הוא מתגורר היום עם משפחתו בשיב־ון בירושלים, ברחוב עזיאל. רוב שעות היום הוא לומד ב"כולל" "יקל יעקב" או עם חברי־תא בשיתו. מקם, שהוא בני לוי, נמצא כבר שנתיים בארץ. הוא לא ידע כלל, כי הוא גיבור סיפורו של הרב סבתו, שראה אור באחרונה.

משפחת לוי חיה חיים ענייניים ושלווים ואיש בסביבתו הקרובה לא היה מנחש, כי בני לוי הר־עיר בשעתו סיפי ארץ.

אגב, כמה מסרים ממנו גר ר' אברהם קורדיש, בעבר גם הוא סטודנט מחפכן לא קטן באה"ב, שכל גופו שותק מידי של פוסקים.

קורדיש עלה לישראל כבר לפני כ־20 שנר והוא נמנה היום על חסידי טולנה ומקורביו של האדמו"ר מטולנה, רבי יחזקי שבדרסקי שליט"א. לא מעט צעירים מחפשים דרך, עולים לביתו להנות ממנו עצה ותושיה. בשבתות וחגים ניתן לראות אותו עם השטריימל והקפוטה.

סיפור השניים, קורדיש ולוי, יכול – בתומרים מבני הנוער בתשובה.

להיוודע ולהינלות

משפרץ המשבר בישיבת "מרכז הרב" קיבל־תי את ההיריעה על כך בבאב רב. כשנודע לי הפרטים במלוא היקפם וגם לאחר שחקרתי במשרד החינוך והתרבות, לא היה בלבי צל של ספק, כי על "הצפה" להתייצב לצדו של ראש הישיבה, הגר"א שפיצא שליט"א ולשלול הפי־לוג מכל וכל.

הצער היה גדול שבעתיים, משום הידיעה כי הפורסים והעומד בראשם, הרב צבי טאו שליט"א, הם כלים מפוארים, יותר לבתוב כי איש מהם אינו זקוק לציונים ממני, בהיותם עומדים בזכות עצמם ותלמידיהם.

בשבת שעברה פירסמתי ראיון עם הגר"א שפיראי, שבו נתבקש להשיב על כל השאלות העולות בהדרה בתים בעקבות המשבר בישי־בה.

בכותרות המישנה מתחת לכותרת הראשית של הראיון, השתרבבה כותרת מישנה, שאינה כלולה כלל בטקסט של הראיון. באותו משפט יש משום פגיעה בפורשים, בכך שהם כונו "בני תורה" עם מראכות. מי שמכיר את מלאכת הכ־נת מאמרים וראיונות לדפוס יודע, כי הכותב אותם אינו מכין את כותרות המישנה והם באח־ריות המסכתבים, המעצבים והגרפיקאים. מכ־אן שיירי לא היתה במעשה הזה, ובאמור, גם לא היתה אמירה כזאת מצד ראש הישיבה. רק ביום שני השבוע הינפה את תשומת לבי לכך יהידי תומר ריל מישיבת "שבי חברון". אני מתנצל על הטעות הקשה, שעד לרגע זה לא ברור־לי כיי צר היא קרתה וכיצר נכשלו בה.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

הפתקה של הגר"א

במשך שנים רבות נוהג היה החסיד, הרב יחזמי־אל בניימינוף ז"ל שכונה בשם "דער ולאבינער רב", הרב מזלוביץ, מחסידי חב"ד, ללקט סיפורי חסידים. את הסיפורים שמע מחסידים שונים ובעי־קר מהמשפיע המפורסם בישיבת "תומכי תמימים", הרב שמואל גרונם אסתרמן, שכונה בקיצור רש"ג. משנודע כי הרב בניימינסון עומד לעזוב את בריה"מ, החליט תלמידו, ר' מרדכי שוסטרמן ז"ל לעשות סדר באוסף הסיפורים של מורו ורבו ואגב כך הע־תיק את האוסף לפי סדר שושלת האדמו"רים, מאז התגלות הבעל־שם־טוב. כאשר עזב ר' שוסטרמן את בריה"מ, השאיר את כתביו בידי אביו, מתוך חשש שהם יוחרמו בעת הבדיקות הקפדניות שנער־כו בגבולות. בח"י אלול תשי"א נפטר אביו של ר' שוסטרמן ומאז נעלמו הכתבים. שנים לאחר מכן נתברר, כי אחד החסידים הצליח להבריח את הכת־בים לארה"ב. אותו חסיד זכה ל'ביקור־פתע בביתו של שוסטרמן והוא הודה, כי אכן כתב היד ברשותו ובלית־ברירה החזירם לו.

באחרונה הוציאה לאור משפחת שוסטרמן את סיפור חייו של ר' שוסטרמן, שהיה ה"בעל־קורא" ב־"770" במשך שנים רבות, ובסופו צירפו את הסיפו־רים שנותרו מאוספו של ראש המשפחה.

למיטב הידיעה, חלק גדול מהסיפורים לא פורס־מו בספרות החסידית המוכרת והם חידוש גם בש־ביל אותם אלה הבקיאים בסיפורי חסידים.

הנה שני סיפורים על הבעש"ט:

המשפיע ר' שמואל גרונם שמע את הסיפור מא־דם מהימן בשם לויק ששמע אותו מהשותף של קהי־לת אודסה.

השותף סיפר, כי הוא ואשתו נסעו למעיינות מרפא ובדרך עצרו למנוחה בבית־מרזח אחד. בעלת בית המרזח היתה אשה, שפניה הסגירו את גילה הצ־עיר במיוחד. בבית הצמוד לבית המרזח, גרה מש־פחתה של הזקנה. היתה זו משפחה גדולה ורב היה מספר צאצאיה. השותפ ואשתו היו סקרנים לדעת כמה זכתה לאריכות ימים ולצאצאים רבים כל־כך, ושאלו על־כך את הזקנה.

משהבינה הזקנה כי השותפ הוא מערת החסידים הבינ נכונות לספר את סיפור חייה:

"כשהייתי בת עשרים וחמש ברח ממני בעלי והשאיר אותי עם ילד קטן. כך נשארתי עגונה זמן רב. במר לבי נסעתי לבעל־שם־טוב, אך לא נתנו לי להיכנס לחדרו ולהשיח את לבי בפניו. התלחשו אפוא להשאר בביתו של הבעש"ט ולסייע לרבנית בכל עבודות הבית. במשך הימים הבירה הרבנית בכך שאשה בשרה אני והשתדלה אצל בעלה, הבעש"ט, שאוכל להיכנס אליו ולספר לו על צרתי.

כשנכנסתי אליו וסיפרתי לו כי אני עגונה, הניח הבעש"ט את ראשו על ידו למשך מספר דקות וש־קע במחשבותיו. כשהרים ראשו אמר לי, כי אין בי־כולתו לעזור לי. "לא אוכל לעזור לך משום שבעלך מת ועדים אין, לכן הנך מוכרחה להיות עגונה כל ימי חייך". ואז הוסיף הבעש"ט ואמר לי: "בתיי אם תבטיחו לי כי תשארי אשה כשרה כל ימי חייך, אברך אותך שתראי חמשה דורות יוצאים מכ־נך יחידך זה ותהיי עשירה". הבטחתי לבעש"ט ואמ־נם כן, עיניכם הרואות, כי בקבתו התקיימה. כל הצאצאים הללו הינם מבני עד חמישה דורות, וגם לאריכות ימים זכיתי וכעת אני בת מאה וחמש שנים.

הסיפור השני על הבעש"ט, באוסף עוסק בהגר"א.

אצל הגאון מווילנא מצאו פתקה והיה כתוב בה כדלהלן:

"כשהלכתי בגולה הייתי בקהילת־קודש פולנאה ושמעתי שם, שיש אדם בעל מופת בעיר מעז'בוז', הלכתי אצלו וכשבאתי לביתו, היה קודם התפלות בבעל־מופת (הוא הבעש"ט). כשהייתי בביתו שמע־תי שביקש שיעמידו את מיטתו באמצע החדר וכי איש לא יהיה נוכח בחדר. שאלותי התלמידים מתי יוכלו להיכנס ויען להם: בעת אשר יעמדו מלכות כל השעונים שבעיר. וכך היה, בשעה אחת עמדו כל השעונים שבעיר וגם שעוני שבאמתחתי עמד מל־כת – אבל אני איני מאמין בו". עד כאן לשון הפת־קה. כשהראו את הפתקה הזאת לאדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מלאדי אמר: "גם הבעש"ט אמר אז, כי ליד הרלת עומד נער אחר אשר יהיה מגנר (מתגנר) לדרכי".

באוסף – סיפורים רבים על האדמו"ר הזקן וזה שיסופר כאן משך במיוחד את לבי:

בשבת האדמו"ר הזקן בבית המאסר ב'סאיינע־מאוועס', נכנס אליו באחד הימים השר פאניצ־ווסקי, כדי לחקור אותו. כאשר נכנס השר לחדר שבו היה האדמו"ר כלוא – לא קם מפניו. רק כעבור רגעים מספר העביר הרבי את ידו על עיניו וקם. השר שתק ולא אמר. דבר. בתום החקירה שאל השר את האדמו"ר: "הלא תגיד לי מדוע לא קמת מפני. הלא יראה אלוקים אתה ומדוע אינך מציית למצוות המלך?" – ענהו האדמו"ר הזקן: "תמהל לי שאשאל אותך דבר אחד". התיר לו השר לשאול. ויישאל הו־בי: "הלא ידוע לך מה שכתוב בתורה, בעת שבא יע־קב אבינו למצרים אל בנו יוסף. נאמר שם (וירש מ"ו כ"ט) "ויפול (יוסף) על צואריו ויבך" ופירש רש"י "אבל יעקב לא נפל על צווארו של יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שקרא את "שמע" וכפי המבואר שם), והרבר תמוה. הרי יעקב לא ראה את יוסף בנו יקירו מזה שנים רבות, ובפעם הראשונה שנפגשו לא ריבר אתו מאומה רק קרא את שמע?". חשב השר את בני לאחר שנים כה רבות. הרבי בנפשי אהבה עזה מאר לבנו ונזכר, כי האהבה צריכה להיות יותר גדולה לה', לכן התחיל לקרוא מיד "שמע" והתבו־נן על האהבה לקדוש־ברוך־הוא, ורק לאחר מכן רי־בר עם בנו: "כך היה עמי" – סיים האדמו"ר הזקן – "כבאחר לפני הרגשתי בנפשי יראה גדולה מאר, לכן התבוננתי מעט ביראת אלוקים ורק אחר כך קמתי בפניך".